

PP 1-29
 717 SEP 20 1945
 5717K34
 AM 1982 H. M. Mohlabe,
 K34/82
 Bethany Mission,
 P.O. Trichardtstad
 12 pp £ 1-5-6 6/9/1945.

Dipapadi Dikhalokô indexed

Dipapadi ana ke maina a dipapadi tš.
 a bana, Mpa, sephura-sekhaa, ditxomo
 mantlwana, dithsethe, mokxopa wa mutla,
 šibiri, le kōti, kākilelele, kxwele, mokurete,
 Manthsa, Kxoloxotšwala, Xōšiana, dithšw
 ne, kxuku, dikēto, moruba, difu, melabō,
 metewa, makāba.

Mpa ana ke papadi ya bašemananyana.
 Xona le mokhale o bareto ke mpa byale
 ba o ripa, ke o motelele, o byale ka me-
 kantane, e mpa ōna ke o mokoto. Byale
 bare xe ba o ripi, ya e le baka la mo
 ditxomo dile sekantšeng, ba e tiya. Ba
 e tiya ka tsela e, mošemananyana yo
 mongwē o e swara mafelong yo mong-
 wē le yēna, byale ba itiya, ba tiya fase
 e boēla xōdimu, byale yo mongwē mošē-
 manyana a kizima a tšenēla xa nakow-
 a ba tiya, a taboxēla xōdimu le fase.
 Xe a taboxēla xōdimu, mpa e tla ka
 fase xa maoto, xe a boēla fase mpa
 e tla ka xōdimu byale byale xo fihlēla
 ba motiya ka mpa maoto, byale o pate-

717

K34/82

2

tšwe o a tšwa xwa tšenela e mongwê.
 Motho yo a khônato ba tšei ba leka ka ma-
 atla xore ba motiya empa a ba palla, xo-
 fihlêla ba tšei ba lapa, ke yêna yo a tšeba-
 xo rapadi. Ke ba tšiya mpa motho a tšabo-
 xa ba ôpêla kôpêlô ya xore ja hômô ja
 hômô. Ke rapadi ya xo ithuta xo phema
Sephuru-sethala. Ke rapadi ya masoxana
 le dikxarebê xamôxô le bašemanjana le ba-
 nenjana. Ba e talaka ka mabanyana khô-
 rong. Buntzi bya bôna ba dula fase ka
 kxakala, byale ngwanenjana le mošema-
 njana, ba bapêla, byale bala bangwê ba
 ôpêla kôpêlô bare, sephuru sethala ba
 bangwê bare sa madia hoo. Sephuru-set-
 hala, sa madia hoo, bala ba xo bapêla
 ba kôkômala fase, byale ba kitima ba
 kôkômetsê ba hlara molla maoto, ba ita
 kowa le kowa xo fihla ba tšena mafô-
 rong. a matseno, ke moka ba phetxoxa
 ba kitima byale xo fihlêla ba fihla ka
 bala bangwê, yo a tšenato pele ke yê-
 na a khônato xo kitima, wa ka moratô
 ba mošeta, bare ke mantkôtlô. Ba dila
 byale byale xo fihlêla ba felela ka
 moka. Ke rapadi ya xo ithuta xo kxana kh-

717

K34/82

3

Ô-tong mohlā wa maḥoto, kudu bašeman-
ana ka mosebeto xore xe a tsene ka xare
ka sekōkōi a sene a phakiša dikhuni dila-
pa, xe a thapha, ka xobane ba thapha ba
kokobane.

Dikxomo. Ena ke rapadi ya basemanya-
na. Ba bopa dikxomo ka matsapa, ba
dilesetša tsā ōma, byale ka moxatō xa mo
diōmile ba dilwešanthša, kxomo e e difen-
yato, e kxomolanya tsē dingwē kamoka,
ke yōna e leyo šōle. Mohlomong xe ba sa-
ta-
te xo dilwešanthša, ba ripa phate ya mafale-
le, ba namediša dikxomo, ke moka ba tlema
kxomo dinaka ka lenti, ba dirōxa, phate ela
leina la yōna bare ke ngwana-kōtana.

Tšē dingwē dikxomo ke tsā diphate, ba ripa
diphate tsā mafale, mafale ana ke dinaka
le tšōna ba dilwešanya, e e difenyato e
dirōba dinaka ka moka xa tšōna.

Mantlwana. Ena ke rapadi ya banenyana
le bašemananya. Bašemananya ba ata din-
tlwana byale banenyana ba a bōta, le xo ba-
ta ka xare. Ba diata ka mahlare le xo rula-
la, banenyana ba ata malapa ka diphate
le mabyane. Ke dintlwantlwane difedile
banenyana banyakēla malwala, le dithšitšō tsā

717

K34/82

4

xošila maku, bašemananya ba e phetola dikx-
 omo, ba panana, ba nipa phate ya mafale
 ba e dira nhla, ba pame dipholo ka mantzi yo
 mongwê e swara letšope (moxoma) yo mongwê
 a swara sefepi ke moka a thšaêla tša le-
 ma, xe mothšaeadi a ka lebala a tšya e ngwê
 ka maatla e a kôkômološa ya êma ka maoto
 ya lla, xe e fenyâ mothšaeadi e a motšya.
 Ka sebaka se senquê banamêlana, xe ela
 e lapile e xe ke lapile, kxoto xaxobê'wena, bya-
 le byale. Banenya bôna kowa ba šila ma-
 šwašwane, dipitšâ tša bôna ba êpa dikx-
 udu, xe metzi a sekxufsi ba rôtêla me-
 rôtô, ke moka ba tšya bumpi bya maku
 ba fata, xo ja xôna ka baji. Xe ba tenwe
 ke dipapadi tše ba toena ka dintlwaneng
 ba rôbala. Banenya ba xohlalefanyana
 ba bopa dipitšâna ba fata mašwašwa-
 ne a bôna e mabu ka tšôna. Bôna le mo-
 malapeny a bôna ba dira le merututu
 ya xodula xôdimu xa yôna. Mabyala a
 bôna ke metzi a moka, ba bitšâna ba e ya
 ba e nwa ka yola ba hoxa ba yonwa ka
 yola, byale byale. Bašemananya le bane-
 nyana ba xohlalefa, xe ba dirile mantlwa-
 ntwane, bautšwa melatšâ banenya ba

717

K34/82

5

šemanyana ba utswa mae, ba a reya ka di-
pitšana ba ija, le xona papadi ya bōna ke
ya ka mabanyana.

Dithsêke (modila). Ke papadi ya bašema-
nyana ba banyana, ba komola modila
ba o foka mab mahlare, ke moka ba
ōkšana ka ōna. Ka xoriale ba ethuta xo-
lwa ka dikxat; xe e le babaxolo.

Mokxopa wa mukla. Papadi ena ke ya ba-
diši, kudu leina la yōna bare ke tšebē
ya mukla. Byale ba baxolo ba šutisa ba
banyana, ba re xona bošepa ba kxa se-
pêpê sa motšepê, ba phuthêla bošepa
ka sōna, byale bare ko mošemanyana
yo monqwê, a tšebē ya mukla o ka šota
a re e e, ke xore a tšebe selō, ba mofa a
šota, ke moka masepa a phatlêpe, xe
a žhōma ko makala, ke moka ba mošē-
xa. Ke a kalla ba motiya, bare a ke re
ke wena wa xore tšebē ya mukla o
ka budisa.

Sibiri. Ke papadi e ngwê xape ya baše-
manyana, ya dipudi, xe ba bōna pudi e
namêlwa, ya thšaba, ba e tšwara, ba e
xoka ke moka phoškwanana e ngwê le engw-
ê, e namêla ya thšadi e kwaêla ka se-

717

6

K34/82

Kxōzi, bōna ba êpêla kōpêlō e ba tere šibiri
 šibiri, ō ha madiya hō, šibiri šibiri ō ha
 madiya hō, byale byale xo fihlêla ya tshu-
 di e tšbala fase, ya ba xōna ba e xokolla
 Masoxana le ditxarebe le bōna ba e raloka
 ba e raloka ka xare xa matlolo, xo tšena le-
 saxana le txarebe, ke mona ba ôpêla ba le
 ba babedi ka xare, fêla mošomō o ba o
 dirato o sa ba bōne, xe ba feditšê ~~ya~~
 papadi ya bōna, ba a tšwa, xe ba ba-
 ngwê bale xōna ba tšena, byale byale
 xo fihlêla ba fetšo fêlla. Xo êpêla
 ba no êpêla byale ka šibiri ya dipu-
 di. Empa papadi ena ya bas maso-
 xana ba e raloka moxare, batšwadi
 yase xōna, ba ile mabyaleng.
 ba lekōti. Ke papadi ya basemanyana
 le banenyana, ya mafellō xa dipapadi, by-
 ale yo mongwê le yo mongwê a e ya xae
 xo tšbala. Ba ya ha ditšophana tša
 motse, byale yo mongwê o re, xo kwa xore
 byale dipapadi difelile ba nyaka xo ya
 mabong, a fama yo mongwê, are fa-
 mee, ba xesu tšabang, ke mona ba tšā-
 ba, byale bala ba rakišā bala, xe ba ena
 le lebelō, ba yo ba fama ba xoma ba tšā-

717

K34/82

7

ba le bōna, bala le bōna ba xoma ba ba ra-
 kiša, ba ba šija ba tšena malapeng a bō-
 mmabō ke moka lekōzi le letsē le ba šiiwa
 ba xalala ba eja diboko, ka xobane ka xo-
 na molaō wa xore ba tšene malapeng.
 Ka morato ka dipapadi tšatši le lengwē
 le le lengwē papadi ke lenōki, xe ba feny-
 iwa ba bōna xore xona le yo mongwē wa
 bōna yo a saxxoneto xo kitima, bare xo yēna
 pele ka xore ba famane ba morata xore
 a xloxē. Ke xo sena yo a šiato ba bangwē
 mabelō a bōna a lenana ba ka nolala ba
 famana xo fihlēla bo esa. Ba fama
 motho ka xo mokwatsiša mmele wa
 ka xwē ka seata xoba ka monwana.
Kxatlelele. Ke papadi ya ka mabanyana
 ya bašemanyana le banenyana. Ba dira ka
 mokwato, ba dira dihlopha tšē pedi, sehlo-
 pha se sengwē le se sengwē sena le mm-
 atwē sōna. Sehlopha ^{le} tšē mmatwē sōna
 o a ēma, byale bana ba xaxwē ba tšwikēla
 ka morato, wa pele ngwana o swara mm-
 atwē ka dinoka, a utamisa hlōxō, yo mon-
 gwē ngwana le yēna o swara ngwana yola
 wa pele ka dinoka a utamisa hlōxō, byale
 byale ba swarana ka bōna mokwato, xo fihl-

717

K34/82

8

êla ba fêla. Sela sehlopha le rona se ema
 ka ona mokwa o, byale bommatwê bona
 ba le bana, yo mongwê mosadi a swere le-
 lapi, le ba le phuthetse, byale ka setebulo,
 yo mongwê a swane seto. Ke moka bommatbô
 ba thoma ko epêla kopêlo, ba le ba bedi fêla.
 Bare kxatlelele yo mongwê ene malexôdixô-
 di, kxatlelele, malexôdixôdi, ngwana o tsi'
 thšwene, malexôdixôdi, ka bêlêla thšwene,
 malexôdixôdi, ba opêla byale byale. Byale
 xe ba eme ba opêla, yala wa ko tswara
 lelapi o lweša ko nyaka xotiya ngwana wa
 yala wa ko se swane lelapi, byale le yêna
 o leka ka matla xobattbelle, ka ko kaba le-
 lapi, xe a kare a phōša a tiya ngwana, ng-
 wana yowe a motelero ke moka o hwile,
 o a xloxa a dula fase, byale yala le yêna
 ke moka o topa lelapi, le yêna o leka ka ma-
 atla xotiya ba yala, le yêna a tiya yo m-
 ngwê le yêna o hwile, xe a ka phōša a
 pupa a wa xa xona ngwana yo elhwato.
 Ba diral byale byale ko fihlêla yo mongwê
 le yo mongwê a fetša ba na ba yala le yala.
 Byale xo sâle ko lebane bommatbô, yo mong-
 wê le yo mongwê o leka ka matla xore lelapi
 la seke la motiya, yo le motiyato, ke moka

717

K34/82

9

mmatwê bōna ohwile le bana baxaxwe, ke
 xone ke mona ba fentwê, papadi e fedile.
Kxwêle. Éna ke papadi ya badiš, ba eti-
 ya mosetare madišong, ka morato xa modik-
 xomo difudišitšwe de eme meriting ditran-
 tseng. Ba bēta Kxwêle phate ya kxokolo,
 byale yo mongwê le yo mongwê @ swara mo-
 kxwele wa xaxwê, ke mona ba nthāxama
 yaba diripa tšē pedi, ba tšē mafika a
 mabedi ba a beya dinong, ka howa xa tšel-
 a dinō a mabedi le tšela a mabedi.
 Byale yo mongwê le yo mongwê, o ba pēla le
 yo mongwê, ka ba bedi ba beya kxōpi xane,
 xo swanetšē xo nokxa na o tšē, fēla a pu-
 pa yola o a itiya a neetšā ba xabō, ke mona
 ba thomile xo etiya, yo mongwê le yo mongwê
 o tiēla dinong tšā xabō. le ba bangwê ba e
 nwišitšē, ke mona ba etōpa ba ebo etšā xa ba-
 la ba bedi baxane, e nokxa ke ba fenyiwa-
 a, ke mona ba etiya byale byale, xo fihiē-
 la xe letšatšā le ya xo dikēla, byale xe mahu-
 lele a ehwa, ba tiya ya senyēla, ba we
 ba nwešeto e we ke xone ba fentšē bald.
 Kxopi ya senyēla n ka none ka mona xa tšōna
 dina le kōtšē xaxolo, xe o sa kxone xo phema
 ya xo fumana e ya xoxobatšā. Wa tiya

Ke Kxopi, ba tšeya yōna Kxopi ba kōkōka ka yōna
 mola e xoxileto, ba xolafala ka xoricalo mowe.
 Ba xo sekhone xo phema e ba dira dixōle,
 ka xona molažo ke papadi ya mašoboro.
Mokurete. Ke papadi ya badixi, le yōna ena
 le kōtse xaxolo. Xona le mohlare bare ke xhoxo,
 ba e ēpa ba fumana sekhwere ka xane.
 Byale ba khōma xobeta makhai a xohlaba
 xhoxo. Makhai ba a bēla ka mokwae o, yo
 mongwē le yo mongwē o tšipa phate ya
 xaxwē, a e pharola ka khekō e ngwē
 a dira mafatša a mane, byale a fēfu
 dinkla, a tšeya tšē dingwē diphate tšā
 xo fefiwa a dixwella ka xane ka ma-
 fatša, byale wa fumana e le mafatša
 a mantši. Ke ba feditšē xodira makhai,
 ba ēpa sekoti, byale ba ripella xhoxo ka
 dithselēmētšana, byale ke sekoti sekle-
 tšē, ba khōma xo opēla kōpēlo ya xohlaba
 xhoxo. Bare, mokurete rete mokurete,
 rete, mokurete rete mokurete, rete bya-
 le byale, yo mongwē le yo mongwē a hlaba
 e a ehlaba o e hlomala a e bēla tšeko
 ke dikxomo tšā xaxwē. Ke ba difeditšē by-
 ale yo mongwē le yo mongwē o bala xore o
 fumane kxomo tšē ka e, byale ba xoma ba

717

K34/82

//

dula ba dikuluša senkudu, byale mowe ba swanetše, xohlomola diphate tše dintši xo sale tšeleu tša mantšarara a mane le phate ka e tše e ba e loketše, na xure ka tšona. Byale mowe xohlaba motha ka o tše le xona o ja dikxomo tša yomangwē a beya ka tša xaxwē. Byale na xore mokantane, morabudi, matsobane, lekwapu ba bangwē ba xona byale na ba ke nyama xohlaloša xa batse. Mokantane o tšeya dikxomo ya xaxwe a e fakela ka moleteng morabudi a hlaba, byale le xe morabudi a ka pallwa xohlaba, morabudi o tšeya ya xaxwe a e fakela, matsobane a hlaba, xe a ka pallwa, matsobane wa fakela lekwapu a hlaba, xe a ka pallwa, lekwapu wa fakela mokantane a hlaba, byale byale. Byale xe xona le yomangwē yo a kxona xo hlaba o swanetše xo ja dikxomo tša bōna ka moka, e be tša xaxwē, e be ke moka papadi e fedile. Monna yo Mankhē Maseōkhōma o sa phela, o ile a re e sale mošemananya ba sahlaba mokusetse wa xobanana, byale a bōna xore yēna, xa hlabe selo, na xoriale a na sebē le dikxomo tše dintši, ya o iša

717

K34/82

12

seatla sa xaxwe na molekeng, ya mongwê
o ile a mohlaba ka lekhai seakla, byale pa-
padi ya fêla, ba leka kudu xo nthôa le k-
hai la ba sita a lla a kitimêla xae, ba
ba xolo ba ya ba lenthôa, o be a hlabilê ke
matene Makôkôropô, molato a wana wa-
ba xôna, na xore ke papadi ya basemanya
~~ke~~ seatla seile sa baba se baka se sete-
lele, xo fihlela menwana e humapana
sa fôla, fêla seatla nkae letsoxô le-
we xa le sana mošomo o šoma ka
se setee.

Mantša. Ke papadi ya basemanya-
na, ya xo ekhuta maleba, xore xe a
ka fumana mukla o robetšê a khone
xo hlaba. Ba e taloka ka mokwa o,
ba tšipa mapara xoba melamo, ke mo-
ka ba fêla nkla, byale ba thôma xo se-
pela, yo mongwê o swanetšê xo fôša
molamo wa xaxwê ka xare xa letšane
o hlabê o ême xoba o hlomoke o we košele
byale bala ka moka ba swanetšê xo fôša
xore ba hlabe xa nakowa xo hlabileny yola
wa pele, xe bahlabile o ka xoma a tšopa
xape molamo wa xaxwê a fôše pele
le bôna ba fôša xore ba hlabe xa nakowa.

717

K34/82

/3

Ba fōša ka xōšielana, xe ba ka pupa,
yole a xōšala a fōša morato, o swane-
tše xodisa mantšha, byale ba hlabete ka
kōwa a hlabileto, byale byale. Yo se mo-
nyêlato ke yowe ba sa pupito, ko fihlêla
thaloko e fêla.

Kxoloxotswala. Ena ke papadi ya ba boxo-
le xa mōxō le ba banyana. Ke ya dijō, xe
ba ka kwa sejō se tšefa kudu, bare xo ba-
na ke timang lo bitša kxoloxotswala, xe ba-
na ba sutšebe papadi e, ba ya ba xhilo
hwetsana ba feditše, bōna ba sa bitša
kxoloxotswala. Ba ya ba ēma mo baile
xo ba ba batša xone ba ēme ba mitše,
bare, kxoloxotswala kxoloxotswala byale byale
ba theletša ka rabō ya sekwalu, byale xe
ba ka phakiša ba boyu, bare o ka, bare,
xa a rabele, bare boêlang. Ba dira byale
xo fihlêla ba fetša se we ba sejato, mo-
we ba tlare dulang ke a sa a rabele,
ke moka ba dula, ba lebella xone re tla
bōna ba ija selō sela, ba bōna ba saji.
Xe e mongwê a ka butšiša, are, a selō
sela la xobate a peile sekae, bare, a wa
xa se sarena ke sa kxoloxotswala, yēna
mong o tlatla a sepe tšeya, kemoka.

717

K34/82

U

Koŋiana. Ke papadi ya banna, basadi, masekana le dikxarebê, papadi ena ba e dira moŋate fêla, empa ka ba ba dirêle selô, e se kotumišwa fêla, ba raloŋa mephato. Ko thôma masotana, ba kloxa kxôrong ba ya ba êma mowe ba swanetêro ko êma xôna, ba bufêla, xe ba eme xa botse ke moŋa molauadi wa papadi o hla ba moxôzi ke moŋa ba thôma ko kikitima ba libile kxôrong ya moŋate, ya tšenatso pele ke moŋa o tšeya sefona, ba ka moxatôratô, ba bôna ke dithšwene. Bane, thšwene ya moxatô mpya dibôna yôna ka moŋa ka bôna ba nokitima ka ôna moxwa o.

Dithšwene. Ke papadi ya bašemanjana, ba namêla xôdimu xa dihlang byale ba bangwê yaba batho, ba bangwê yaba dimpya, byale dimpya diakiša dithšwene, batho ba sa setša, dithšwene dithšabêla xôdimu, ba rathha ka dihlang, xe ba taboxêla se hlareng se sengwê, ba lebella xa botse xore dibatane. Byale ba taboxêla se hlareng se sengwê le se sengwê, fêla xe dimpya le batho ba ka swara thšwene e nqwê

717

K34/82

15

tšā e loma le xotiya ka matla, thšwene e a thātōxa ya lla, ke moka papadi e a fêla.

Kuku. Ke papadi ya ka mabanyana ya basēmanzana le banenyanana. Ba bangwê ba tloxa ba ya ba utama, byale ba bangwê ba šala ba dutšai. Bala ba xoutama bare, kuku, xo dira ka otee mathōmo, xe e- re, kuku ke moka bala ba xošala ba dutšai bare, mmê mmê waka mmê mmê waka ba kitimêla kowa ba xokwa are kuku, ba yo monyanêla, xe ba sa mōne, ke moka yo mongwê le yēna are, kuku, ba kitimê-xōna ba êpêla, ba mohwetšana ke moka ba moswara, o tšēna sehlopheng sa bōna. Ke moka yo mongwê otlare kuku, ba dira byalē. Ba dira byale byale xo fihlêla ba ba swara kamoka, ke moka yaba papadi e fedile.

Makaba. Ke papadi e mpa ke mošomō wa xo thapisa ditšomo. Pele xaxore ba e namêle, ba ripa ngwana-kōtana, ba onametš-a xōdimu xa kromo, ba e tlemile ka marala, ba tšeya marala a mangwê ba tlemella kromo le ngwana-kōtana, byale ba elesetšā, ya fōfa e ya kowa le kowa, e tona ka mokhwa

717

K34/82

16

o e ka khōnato, e hlwa naō mosehane natona,
 ba e xokolla ka mabanyana, ka moswana ba
 toxa ba etlemella xape, byale byale, xore
 e thapi ba tla bōna e satone xōna, ba e
 tlemolla, ba lekisa xo fēra le ozo xōdimu,
 a bōna e satone ke mona wa namēla. Ba
 e thwēla moxala, ba ethule nō ka moō-
 kola. Byale mowe ke le hāba, xe dikxomo di-
 xōxōxa, ba ba khōnato xo namēla ba šala
 ba kwékwešitšē makaaba, ba banyana bōna
 ba xapa dikxomo, byale xe dikxomo dibašile
 se baka se setelela, bare a nieng, bathō-
 ma xo kizimiša makaaba a bōna, banyana
 xo bōna la yo le kizimato ka maatla xoši-
 a a mangwē. Ba bangwē a bakata a
 thšaba, ba bangwē lexe xo mokata a šala
 a tšwere ka ditzimō a toxa a namēla.
Dikēto. Dikēto ke rapadi ya banyana
 fēla. Ba ēpa sekhudu, ke mona ba
 nyakēla matlapanyana ba a fakēla
 ka sekhudung, byale ba nyakēla lefri-
 ka le lengwē la thētebudi, ke lona lewe
 batla xokēta ka lona. Mafika ale
 ba athšetšero ka sekhudung ke matula
 a ke bale maina a banyana xore
 ke khone xohlalōša, ke Matlale, Kobeng,

717

K34/82

17

Mats'atši le Madisane, e noba tshupō xo-
 kēta ba hēta e le ba bantši: Matlale o
 swena mokēto, o nthā makula ka se-
 khudung, ka xo foša lefina e mokēto) xō-
 dimu, are o sale xōdimu ke moke a
 nthā makula a ba khakala, a xo mē
 a kabe mokēto o sešo wa wa fase,
 a xo mē a foše mokēto xōdimu, are o
 sale xōdimu a boetsē makula molete-
 ng, xo sale lefina ka le tse khakala,
 a kabe mokēto o sešo wa wa, ke moke
 ela ya xošala ke khato ya xaxwē o e be-
 ēla tshēkō, byale byale xo fihlēla a
 khwekhwela e xo radwa) xo kaba mokēto,
 xoba xo boetsā makula ka molete, ašala
 a le mabedi ka khakala, xoba a boetsā
 makula ka moke ka molete, xoba am
 o nthā makula a seke a nthā, ke
 tšōna ditšela tša xo khwekhwela. Ke
 a khwekhwetšē ke moke mokēto, o tšē-
 ya ke Kobeng, le yēna o tla nodira ka
 mokwa o matlale a dirileyo ka ōna.
 Ke a khwekhwetšē, mokēto ke wa Mo-
 ts'atši, le yēna a khwekhwela, mokēto
 ke wa madisane, a khwekhwela mokē-
 to o boela ka matlale, byale byale xo-

717

K34/82

18

fihlêla ba fetša makula, ya kxona o tla-
 ba le dikxomo tšê dintši. Byale xe ba
 feditšê makula, yo mongwê le yomongwê
 o beya dikxomo tša xaxwê xa botse.
 Byale ba thôma xojana dikxomo, matlale
 o nthša dikxomo tša xaxwe a difihlêla ka
 molete, ke moka Kobeng a hêta, ba hêta
 byale ka xe bakêta makula, xe Kobeng
 a ka kxwekxwela, ke moka Kobeng o tšêya
 tša xaxwê dikxomo a difihlêla ka molete,
 ke moka matsatši a hêta, xe a ka kxwek-
 xwela, ke moka matsatši o thšela dikx-
 omo tša xaxwe, madisane a hêta, xe
 a ka kxwekxwela, ke moka madisane
 o thšella matlale, ba dira byale ka xo-
 latelana. Byale yo a kxona o tla ja di-
 kxomo tša bôna ka moka a fetša, a hêre
 Matlale o fetša dikxomo tša madisane,
 madisane o šala lekxomoka etee, byale
 madisane o swane tšê o beya kxomo ya
 xaxwe ka seatleng, matlale a hête a e
 tšê, a xome a male, madisane a tšê m-
 a misê seatla, a bee kxomo ya xaxwe
 byale matlale a hête a tšê, ke moka ma-
 disane o hwile, Matsatši le yêna a thšella
 matlale, a modira byale ka xe a dirile ma-

717

K34/82

19

disane, ke moka motšatši o hwile, Kobeng le yēna a thšella matlale, matlale a difetša ke moka Kobeng o hwile, xōna mo papadi e ke moka baphadile ke matlale. Ba xoma ba kēta nae ka tšatši le lengwē a ba bolaya, ba xoma ba dira byale a ba bolaya, ke moka ba xoma xo kēta nae, o swanetše xo kēta le ba ba khonato kudu.

Moruba. E na ke papadi ya banna masxana le ba šemanyana, papadi ena ehlata le ba thoka, ba ēpa ditshudu tše nne, byale ka tšena,

byale ba fakhēla matlape, kudu kudu ba fakhēla marula (ditšhō) mafika bare a baka ditladi, sekhudu se sengwē le se sengwe mafika a mabedi, ka le tee xo sekhudu sa m khaufsi le sekhudu sa mafellō, ke moruba wa sesotho o we, a ke nape nere o no wa ka xedimni ke wa se sotho. Ana a ka xare ke mafika (ditshoba). Ka mona xa thoba ka etee nka mowe di thoba diswanetšero xo sepela diya ka xōna.

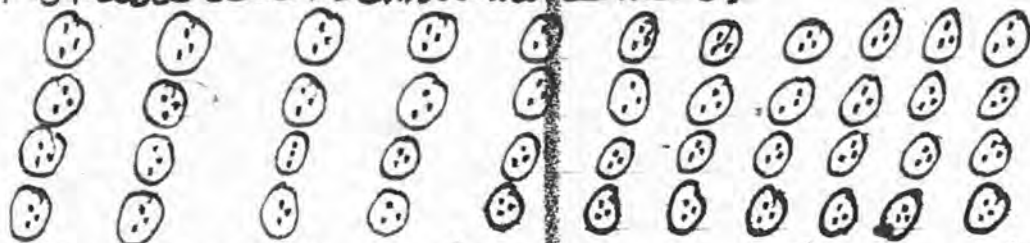
717

K34/82

20

O tšena dikhoba tšē pedi wa hlaba O sepe-
 diša dikhoba tšē pedi tšē dilatêlato thoba e
 e tee e, wa dinametša xôdimu ka thoba ke
 moka wa šiya ka e tee xôna kowa thobeng
 wa feta le engwê o hlaba ka yôna kowa
 a sekhudung sa xohloka thoba, ke moka
 wa sala, yola le yêna a sepela byale
 a hlabe a sala, a nošiedišana byale
 byale, xo fihlêla ya xonato a fetša dit-
 hoba tšā yo mongwê byale ba xoma ba hla-
 hlela xape, yo mongwê xoba yo noola a xoma
 a mafiša, byale byale xo fihlêla ba tenwa,
 byale ba itha moruba wa senyela, yo
 a fišiwato ka ôna ke xôna a tloxile le
 senyela.

Moruba wa sethšakane ke o,

Dikhudu tšena bare ke makhêle, ona ba
 hlahlêla dikhoba tšē tharo sethšakane le
 le ngwê le le ngwê, ba o hlahlêla makhêle ka
 moka, tšena tšā ka xane ke dikhoba. Yo mo-
 ngwê le yo mongwê o thôma ka xo sepediša
 tšā makhêle a ka xane, xone a tle a fum-

717

K34/82

21

ane tsela ya xohlaba, xo adeng o byale
ka wa sesotho o sola lekopa ka letee.
Le ona yo a fents'eto yo mongwe o fets-
a dithoba tsa xaxwe.

Moruba wa senkone ke ona.

Ke dirile pošo sekhudung se sengwe sa
mafello, ka xona thoba. Ona ba hlakile-
la dithoba tse pedi lekheleng le lengwe
le le lengwe, e mpa tsa ka makheleng
a ka ntle xa disepete, xo sepela tsa ka
makheleng a ka xane. Moruba o basola
xa bedi, e mpa xe o ka xona xo tswa ka
xane wa fumana tsa ka ntle kemoka
wa tlolela, o fakhela xape dithoba tse
pedi makheleng a we oileto xe otlo-
lela wa fumana dithoba, xore lekhele
le be le dithoba tse nne, byale mowe
o tla xona xo sepidisa tsa kantle. Le ona
ya fents'eto yo mongwe o fetsa dithoba
tsa xaxwe. Masadi ba bathoka xe oile
wa fisa mothoka pelo tsa bona xadithabe
xe mothoka a ka fempa wena otlakwa bamoteta.

717

K34/82

22

Mantšeledi. Papadi ena ke ya bakenyana, le dikharebê ba e -aloka. Ba tšeya dithorô tša leheya ba dibapetšâ tšê dintš'i ka mo-
 Kxwa o ba ka Kxonaro, byale bare howa diba-
 petšê, ba tšeya tšê dingwê ba dibeya xôdi-
 mi xa tšela, ba šiya dithorô tšê pedi tšê
 ba sa dihlatlaxanthleto tša mathomo, tšon-
 a dina le maina ya pele ke mantseledi a
 bo tsela le ngwana mararêla le tsela.
 Byale ba Kxobanana, ya mongwê a ponya, ya
 mongwê a mutšiša are, mo kemang, yola
 wâ xo ponya are mantseledi a batsela, ke
 xore thorô e we a ena mati. Mo ke mang
 mo, mantseledi a batsela, mo ke mang mo,
 ngwana mararêla le tsela, mo ke mang mo,
 Khurumulla o bee fase, ke mo ka okloša thorô
 e la ngwê o beya fase e šala e le e tee, by-
 ale o boêla xo thōma mathomong, mo ke m-
 ang mo, mantseledi a batsela, mo ke mang
 mo, ngwana mararêla le tsela, mo ke mang
 mo, mo we xa xona le selô, mo ke mang mo,
 Khurumulla o beya fase. Mo ke mang mo
 mantseledi a batsela, mo ke mang mo, ngwana-
 mararêla le tsela, mo ke mang mo, mo we
 xa xona le selô, mo ke mang mo le xōna xa xona
 le selô, mo ke mang mo, Khurumulla o bee

717

K34/82

23

fase. Byale byale xo fihlêla a difetša, xo mopalla ke xe a karê khumumula mowe e le xo zhorô ka e lee, xoba are tek le xôna ka xona keselô e le xore dithorô dipedi. Tsá mošita, xo ponya yo mongwê, le xe a ka dife tsá o šutella yo mongwê, xo fihlêla ba felela, le yola a ba butšiša yo le yêna ba mutšiša.

Mma. E na ke rapadi ya bašemanzana le banenyana ya ka matanyana. Ba tsêya le lapi ba tlêma yo mongwê mahlo, a se ke a bôna, byale ke moka are, mma mmm. a o tšwaka, bala bare ke tšwa bopedi ngwanaka, xe a eka xore ba bolêla ko wa o a ba rakiša xore a tšwarê yo mongwê byale le bôna ba tšaba. Mmamma o tšwaka, ke tšwa bopedi ngwanaka mma mma o tšwa ke, ke tšwa bopedi ngwanaka, byale byale xo fihlêla a tšwara yo mongwê. Ba motlemolla batlêma yola a matswereto, le yêna a dira byale, a tšwara yo mongwê ba motlemolla ba tlêma yola, byale byale xo fihlêla ba fella, ke moka rapadi e fêla. Khuipye. Ke rapadi ya ka matanyana ya rapadi le banenyana le bašemanzana.

717

K34/82

24

Ba nthōatana ka diklōpha yaba diklōpha tše
 pedi, sela sehlōpha sena le masōna
 yo a bathayo, sela le tōna. Ba tha ka th-
 orō, bana ba yola mmatō bōna bare ore a xe
 le tšangdiatla byale ba axēletša ka xo
 tšwikela, mmatō bōna a swere thōrō ka se-
 atleng, byale a sepediša seatla sa xaxwe
 ka diatleng tša bana, a la hlēla thōrō se-
 atleng sa ngwandijo mongwē, mowe
 seatla sa mmatō bōna se fetayo, ng-
 wand o swanetše xo khupara seatla, by-
 ale xe a ba feditše xo batha ke moka ba
 šupa bala diatla tša bōna ba khupere.
 Byale bala ba tšya seatla sa yomongwē
 le yo mongwē, xe a hare a tšya a se, a
 sešū a fetša a tšya seatla se sendo
 le khupye ke moka o kxōtšile, ba boeletša
 xotha xape, xe a tla fumana khupye
 o swanetše xo tšya matsōxō ka moka, xo
 bee xo šale ka letae, xe a tšya lona a
 e fumana, xōna a kxōtša kabaka laxore
 e be xošetše lōna, byale le yēna ke moka
 o tha bana ba xaxwe. Le bōna batla no-
 dina byale, xe byale e ba tenne, batha
 ya ditxomo, xo tha xōna ba notha byale
 ka peleng, empa xo fapane xo tieng,

717

K34/82

25

kōna xe mokho a tšipa o swanets'e xo tšipa le-
 tsōxō le le nato le khipye, a tšipa lešele ke mona yo
 a nato le khipye ore mmiu, bana le kxomo,
 ba xoma ba tša xape, a xoma a tšipa lešele
 ba xoma bare mmiu, bana le kxomo tšepedi,
 xe mokho a ka tšitwa xore mmiu, xase
 kxomo ke pudi, a xoma a seke are mmiu
 xase pudi ke mpa. Xe e ka re a thōma
 xo tšipa a tšipa mowe xonato le khipye ke
 mona o swere kxomo a e sala, le yēna
 wa tšeya o tša ba xaxwē bana, ke
 mona ba dira byale byale. Ka morato ba
 tša khipye ya xo tšwa, yōna e byale
 ka ela ya pele, wa hitimela xo tšipa
 mowe khipye e nato xōna, wa kwa are
 kxōklō, ke mona ngwana yo mongwe o tšile,
 ba dira byale xo fihlela ba etšwa namoka
 le ba yola le bōna ba etšwa ka mona.
 Byale bala ba ileto ba thōma xo tša ya
 xo tšwa ba tšilo dira matakētakē, bya-
 le bala ba ngwē ba petola ka xore taka,
 ba xome bare a nyemasera, bala ke
 mona ba tšwa mare. Xe ba etšwa m-
 are ba le byale ke mona xa ba sa bolēla ba
 homola tšuu, byale bala ba khipwa khipu.
 wetša (xosetšas) ba leka ka mokwa o ba

717

K34/82

26

ka khonatho xone ba setē, xe ba ka setē, ba
 la le bōna ba dula fase, ba homola bala
 le bōna ba setiōa, xe ba ka sene ba seta
 xo fihlēla bala ba fellisa ke dikhuwakhuwetsō,
 ke moka bala ba thaxaxa bare hlowa nyelaa
 ke moka papadi e fedile.

Le rōtse la polo. Ke papadi ya badišī; ya leba-
 ka la mareta. Tsatsi' ke phefo e kholo ya xo-
 tonya, ba xotsā mollō madilong, byale xe di-
 khomo ditloxa marema mošemananya yo mong-
 we xo ditibela, xe a boya o tšilo hwetsana
 yo mongwē a dutšī madilong a xaxwē, xe
 are, a nka baka lang o dula madulong
 aka, ke moka yola oile, madulō ke a thō-
 wene, byale yola o hare rōtse la pholoxa
 le sōtelwe xo šutelwa motsakwane, kemak-
 a o tsena ka xang madulong a xaxwē
 xe a na le maatla, o tšila bula sebaka a
 dula, ka sena maatla ka xabō ke thabeng
 o tšila dula pefong. Ke ditloxa xape ba
 ye tsenka (xoxoma) yo mongwē a yo tibē-
 la dikxomo, bara yola a xoba aile xotibē-
 la, ke moka are ke tsinkile mokēte, a ya
 a ditiba, le yēna o tšilo nofumana bazibile
 madule, mošomō ke onola wa yola wa
 pele. Letsatsi' le ka dikēla ba dutšī mo-

717

K34/82

27

llong le sofi la ba la swara, ba sanqake xo
 tlaxela kabana la phefo, koba dikxomo ditaba
 tša la hlēxa ba sanqake xotloxela mollō,
 ka baka lewe, mollō ke sefoka badiši. Ka
 tšatši le lengwē xe ba saate xo tšenkana,
 ba ka diphēphē, didina ke motho ka otee,
 a ditsemetsa ka xam xa menwana tša
 xo lekana badiši, byale a ripa se sengwē
 ka monwana koba mēnō, byale a dikhipara
 a se yo mongwē le yomongwē a tšee sa
 xaxwe, yo we a tšeya sa xo t ripiwa ke yē-
 dimošaletšero o swanetše xotibat dikxomo.
 Xe ditloxa xape le yēna, o swanetše xo
 dirabō diphēphē, byale byale.

Difu. Ena ke rapadi ya bašemanyana, e-
 nra kudu kudu ke tšutō, ya xotanya di-
 nonyana le tšee dingwē. Ba nyakēla mafika
 ka morako ba nyakēla, phate yakōkwane
 le lehlohlodiane, byale ba yo tēpa phate
 tšee nqwē ya xothamxoleša, mona phate.
 ng ya xo thamxoleša ba xo kella lenti, ka
 nafelelong xa lenti, ba xo kella phatemya-
 ra. Ke mona ba tšeya kōkwane ba thenxa
 lefika ka yōna, ke mona batšeya lehlohlodia-
 ne ba beya ka fase xa sefu, byale ba tšeya
 sethathaxōletšō ba sefakēla ka xam xa kōkw-

717

K34/82

28

ane, ke moka ba boets'a kōkwane morato, xone
xe sefu se wa sa seke sa thekha ke kōkwa-
ne, byale ba tšeya phatemana ela ba xoe xo-
kella mafelong xa lenti' ba pherekets'a kō-
kwane, ya xoma ya swara ke lehlohlodiane.
Ke moka xo fedile se sethwella sa xa-
ta lehlohlodiane, ke moka sefu se a wa sa-
kanya.

Melabo. Le yōna ke pupudi ya xo ethuz'a
xo rēla dikxaka, le dikxwale le ba tšē dingwē.
Ba bhl'a lenti', byale ka morato banycut-
ela le tš'hopulō le lehlohlodiane, ba nya
kēla phate ya kōki, ba e kōkōtēla fase
byale ba tšeya lenti' ba xokella lehu-
pulong, ke moka ba o ba lechupulō
ba tšeya ka lenti' le phatana ya lōna
kowa phateng ya kxweta, ke moka ba hla-
ra molla matwē a lenti' xōdimu xa le-
hlohlodiane, ke moka xo fedile, byale ba
fēla bare xo ba banyana ba tšentšōe
se a tla ba theš'e lehlohlodiane, byale
xe bare ke a theš'a molabo wa ba tan-
ya.

Xohlapa, baš'emanyana le banemanyana ba
nyaka xohlapa bodibeng. Byale xe ba hla-
pa ka mo budibeng ba famana le kōti.

717

K34/82

29*

Yo mongwê a fama yo mongwê kemoka
 o tšhwa bokona wa tšhwa, xe a bōna xore
 o kxauyai le xore a moswane, o wa tšhwa
 a, a kitima ka fase xa metsi, mohlom-
 ong a patlana, ka morapo xa sebaka yo-
 la a bōna a nyolaxa xosele, xe a sahxone
 xotšhwa se nyêla setloxa nae, ba dira
 byale byale xo fihlêla ba tenwa xohlaxa

717